INTERDISCIPLINARITATEA – STRATEGIE EFICIENTĂ DE DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPIILOR

INTERDISCIPLINARITY – EFFECTIVE STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S PERSONALITY

Ana CAMINSCHI,
Specialitatea Pedagogie și Tehnologii Educaționale Interactive, gr. MPTEI 2501,
Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar ,,Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Interdisciplinaritatea reprezintă o modalitate de organizare a procesului de învățământ preşcolar prin care se realizează intersectarea diferitelor arii curriculare. În procesul de învățământ educatorul nu va transmite cunoştinţele într-o formă izolată. Împreună cu copii vor aborda un subiect din mai multe perspective, oferindu-le acestora o imagine de ansamblu asupra realității în care trăiesc şi activează. Datorită faptului că gândirea copiilor la această vârstă este concret-intuitivă activitățile integrate organizate în context interdisciplinar vor permite copilului în cadrul aceleiaşi activități să cerceteze şi descopere mediul în care trăiesc prin joc, mișcare, artă, logică etc. Această modalitate de organizare va face ca procesul de învățare să fie unul relevant în care copiii nu doar vor memora unele date, ci îşi vor forma şi atitudini, deprinderi de viață, care vor avea un impact direct asupra dezvoltării personalității copiilor.*

Cuvinte-cheie: *activități integrate, interdisciplinaritate, gândire concret-intuitivă, strategii, joc etc.*

Abstract: *Interdisciplinary learning in preschool education involves structuring the teaching process so that different curricular areas are meaningfully connected rather than taught in isolation. Educators guide children to explore a topic from multiple perspectives, helping them build a coherent and holistic understanding of the world around them.Considering that young children think in a concrete and intuitive way, integrated activities within an interdisciplinary framework allow them to investigate and discover their environment through play, movement, artistic expression, and logical thinking—all within the same learning experience. This approach enhances the relevance of learning, supporting not only the acquisition of knowledge but also the development of attitudes and essential life skills that contribute directly to the formation of the child’s personality.*

Keywords: *integrated activities, interdisciplinarity***,** *concrete-intuitive thinking, strategies, play, etc.*

Introducere

Realitatea actuală și perspectivele de viitor ale generației în creștere necesită formarea unor competențe de gândire sistemică, facilitând tranziția fluidă între diverse sfere de activitate și exercitarea eficientă a rolurilor sociale. Implementarea unui model educațional bazat pe interdisciplinaritate oferă copiilor o perspectivă holistică asupra lumii în care trăiesc, permițându-le de la cea mai fragedă vârstă o asimilare profundă a valorilor general umane și autentice și o deosebire clară între obiective de realizat și resurse. Departe de a fi un proces unidirecțional, fluxul informațional în context interdisciplinar este unul bidirecțional și dinamic, eliminând barierele rigide dintre ariile curriculare.

Rezultate

Investigațiile realizate cu privire la învățarea activă în context interdisciplinar ne demonstrează că aceasta apare ca o necesitate de a transcende granițele artificiale ale cunoașterii fragmentate, oferind copiilor în procesul instruirii o viziune unificată asupra fenomenelor studiate. Printre beneficiile majore a unei astfel de învățări se numără:

- Pregătirea bazelor cognitive pentru concepte ce vor fi detaliate ulterior.
- Sinergia limbajelor specifice (matematic, artistic, muzical).
- Eficiența învățării, optimizând raportul dintre volumul de informații și efortul de memorare.
- Dezvoltarea multidimensională, vizând simultan palierele fizice, cognitive și emoționale ale personalității copilului.

Astfel, observăm că în perioada educației timpurii, procesul de instruire nu trebuie fragmentat pe discipline rigide, ci trebuie să reflecte unitatea lumii înconjurătoare. Formarea preșcolarilor pentru o societate dinamică necesită o metodologie care să încurajeze conexiunile între diverse domenii de activitate, facilitând astfel dezvoltarea unei gândiri flexibile. Prin abordarea interdisciplinară, copilul nu doar stochează informații, ci învață să utilizeze instrumente din sfere diferite (artistic, matematic, social) pentru a rezolva situații concrete din viața lor reală. Acest model educațional transformă învățarea într-un proces economic și eficient, unde accentul cade pe construcția armonioasă a profilului socio-emoțional și cognitiv al micuțului [1, p. 45].

Actualul program al activităților instructiv-educative din învățământul preșcolar fundamentează doi vectori esențiali de schimbare, în deplină consonanță cu imperativele curriculare moderne. Aceste direcții converg spre optimizarea calitativă a actului educațional, având ca finalitate adaptarea la nevoile psiho-individuale ale copilului contemporan. Se vizează, astfel, configurarea unui ecosistem educațional stimulativ, capabil să valideze învățarea spontană și să faciliteze enculturația subiectului în devenire prin raportare la contextul cultural propriu.

În acest cadru, actualul curriculum valorifică potențialul pedagogic al jocului și al învățării experiențiale pentru personalizarea parcursurilor de instruire. Se promovează o schimbare de paradigmă prin implementarea metodei proiectelor tematice, bazată pe coparticipare și pe negocierea conținuturilor cu grupul de copii. Strategii precum asaltul de idei (*brainstorming*), colaborarea și interacțiunea nemijlocită cu mediul devin piloni ai metodologiei procesului didactic.

Din perspectivă teoretică, integrarea curriculară reprezintă o strategie inovatoare de macro-proiectare, ce vizează sinteza și rearticularea didactică a cunoștințelor din domenii diverse, asigurând preșcolarului o viziune holistică asupra realității. Conceptul de *curriculum integrat* transcende simpla corelare a conținuturilor, impunând o abordare în care selecția tuturor componentelor procesului instructiv-educativ este subordonată strict finalităților urmărite [2, p.112].

În acest context, se impune ca procesul educațional să capete un caracter creativ și complex, depășind barierele tradiționale ale cunoașterii. Tranziția de la modelul monodisciplinar spre cel integrat

s-a produs gradual, parcurgând etapele multidisciplinarității și ale interdisciplinarității (concretizate în educația timpurie prin metoda proiectelor), culminând cu o abordare holistică a conținuturilor și a deprinderilor.

Deși interdisciplinaritatea pornește adesea de la juxtapunerea unor perspective distincte, ea riscă să rămână tributară fragmentării dacă nu atinge acea coerență necesară formării personalității. O abordare autentic integrată presupune un transfer sistemic de

concepte și metode, rezultatul fiind o cunoaștere direct aplicabilă în situații de viață concrete [3, p.10].

Prin ancorarea actului didactic în realitatea înconjurătoare, preșcolarii își dezvoltă capacitatea de a transpune achizițiile teoretice în plan social, facilitând procesul decizional, rezolvarea de probleme și asumarea responsabilității. Astfel, prioritatea pedagogică insistă asupra trecerii de la simpla informare către formarea unor atitudini și valori transferabile, vitale într-un mediu educațional care include tot mai mult mediile nonformale și informale.

Sub egida curriculumului integrat, procesul de învățare la vârste timpurii va fi structurat de către educatori și axat pe *patru piloni fundamentali ai cunoașterii*, promovați de UNESCO:

➢Dimensiunea cognitivă (*a învăța să cunoști*): Preșcolarul își dezvoltă un algoritm propriu de achiziție, învățând să descopere prin explorare și încercare-eroare. Selecția informațiilor devine un act de autonomie individuală, accelerând ritmul de investigare a mediului.

➢Dimensiunea acțională (*a învăța să faci*)**:** Se pune accent pe inițiativă și pe aplicarea practică a cunoștințelor. Exersarea aptitudinilor și formarea unor automatisme adaptative îi permit copilului să utilizeze instrumente adecvate contextului, îmbunătățindu-și calitatea interacțiunii cu mediul.

➢Dimensiunea socială (*a învăța să conviețuiești*): Prin lucrul în echipă și negocierea soluțiilor, copilul deprinde arta colaborării constructive și asertive. Respectul pentru opinia celuilalt și asumarea conștientă a deciziilor de grup pun bazele unei cetățenii active.

➢Dimensiunea ontologică și etică (*a învăța să fii și să acționezi autonom*): Educația timpurie cultivă creativitatea și responsabilitatea față de valorile morale, mediu și cultură. Se urmărește un echilibru între prețuirea specificului național și deschiderea către interculturalitate, totul într-un cadru care respectă particularitățile și interesele fiecărui preșcolar[6, p.62].

Astfel, prin încurajarea de către educator a autonomiei și colaborării, copilul reușește să integreze finalitățile propriilor acțiuni într-o structură de personalitate coerentă, pregătită pentru provocările viitoare. După cum afirmă Lucian Ciolan (2008), educatorul în contextul interdiciplinarității va înceta să mai fie un simplu transmițător de conținuturi, devenind un facilitator care gestionează contexte de învățare și sprijină transferul de competențe între domenii având rol de *mentor și mediator* al învățării [4, p.16].

În această dimensiune nouă educatorul devine un partener de explorare al copilului, având responsabilitatea de a crea un mediu securizant și stimulativ, care să provoace/susțină curiozitatea naturală a copiilor de vârstă preșcolară. În aceste condiții esențialele *roluri ale educatorului* care vor favoriza și eficientiza dezvoltarea personalității copiilor sunt:

- *Arhitect al mediului educațional***:** Educatorul proiectează spațiul și timpul didactic astfel încât să permită interacțiunea liberă, explorarea senzorială și lucrul în echipă. Acesta nu mai livrează conținuturi gata structurate, ci organizează „centre de interes” și contexte problematizante care să declanșeze procesul de cercetare al copiilor.
- *Observator și diagnostician***:** Întrucât curriculumul integrat se bazează pe interesele și nevoile grupului, educatorul trebuie să posede o capacitate fină de observație. El identifică „momentele propice învățării” și adaptează parcursul proiectelor tematice în funcție de reacțiile și întrebările spontane ale celor mici.
- *Facilitator al conexiunilor***:** Rolul esențial al educatorului este de a ghida copilul în realizarea transferurilor între domenii. Prin întrebări deschise și strategii de sprijin temporar va ajută preșcolarul să coreleze, de exemplu, un concept matematic (măsurarea) cu o activitate practică (gătitul) sau artistică.

- *Coparticipant în procesul de cercetare***:** În metoda proiectelor, educatorul învață alături de copii. El nu oferă răspunsuri imediate, ci modelează comportamente de căutare a informației, stimulând utilizarea diverselor surse (observație directă, enciclopedii, experimente).
- *Evaluator al proceselor, nu doar al produselor:* Accentul se mută de la evaluarea cantitativă a cunoștințelor memorate către monitorizarea progresului holistic. Educatorul documentează evoluția atitudinilor, a capacității de colaborare și a autonomiei, utilizând instrumente precum portofoliul sau jurnalele de observație[5, 23].

Prin urmare, succesul abordării integrate a procesului învățării depinde în mare măsură de *flexibilitatea și creativitatea educatorului*. Acesta trebuie să demonstreze o deschidere continuă către formarea personalității copilului, fiind capabil să gestioneze situații de învățare imprevizibile și să armonizeze obiectivele curriculare riguroase cu libertatea de explorare a preșcolarului.

Concluzii: În lumina argumentelor prezentate, putem remarca că trecerea de la învățarea fragmentată la modelul curricular integrat nu reprezintă doar o opțiune metodologică, ci o necesitate fundamentală a învățământului preșcolar contemporan. Această paradigmă reușește să armonizeze complexitatea lumii reale cu mecanismele naturale de învățare ale copilului, transformând grădinița într-un spațiu al explorării autentice. Educația timpurie axată pe interdisciplinaritate și integrare curriculară reușește să pună bazele unei personalități dezvoltate armonios. Ea oferă copilului nu doar „un ansamblu de informații”, ci, mai important, instrumentele mentale și emoționale necesare pentru a parcurge cu succes și responsabilitate prin complexitatea realității în care trăiește și activează copilul.

Bibliografie:

1. CALLO, T., CUZNEȚOV, L., HADÂRCĂ, M. E*ducația integrală. Fundamentări teoretico-paradigmatice și aplicative*. Chișinău:Institutul de Științe ale Educației, 2015.
2. CUTASEVICI, A., CRUDU, V., *Curriculumul pentru educație timpurie,* Chișinău: Editura Lyceum, 2019.
3. CHIRIAC, M. *Integrarea - o nouă abordare a Curriculumului preşcolar*. Brăila:Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2011, pag. 10
4. CIOLAN, L. *Învățarea integrată. Fundamente metodologice*. Iași: Editura Polirom, 2008.
5. GLAVA, A., POCOL, M., TĂTARU, L. L. *Educația timpurie: Ghid metodologic*. Pitești: Editura Diamant, 2009.
6. VĂIDEANU, G. *UNESCO – 50. Educaţie. Idei pedagogice contemporane*. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică R.A., 1996.